

Ellenőrzések és jogkövetkezmények a jövedéki szabályozásban (Közzétéve: 2024.01.23.)

Ez az információs füzet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) jövedéki ellenőrzését és a lehetséges jogkövetkezményeket foglalja össze. Bemutatja az ellenőrzések főbb jellemzőit, a jövedéki bírságok mértékét, és az azok kiszabásnál biztosított mérlegelés (méltányosság) lehetőségét.

Miről olvashat ebben az információs füzetben?

I.	A témakörrel kapcsolatos jogszabályok.....	2
II.	Jövedéki termékek ellenőrzésének hatálya, az ellenőrzések főbb jellemzői.....	2
	1. Jövedéki ellenőrzések hatálya	2
	2. Jövedéki ellenőrzések főbb jellemzői	2
III.	A jövedéki ellenőrzések dokumentálása, speciális ellenőrzések jellemzői.....	2
	3. Ellenőrzések dokumentálása	2
	4. Speciális ellenőrzések	3
IV.	A jövedéki ellenőrzésben feltárt jogkövetkezmények típusai.....	3
V.	A jövedéki bírság mértéke.....	3
	5. Vagyoni hátrányt eredményező jövedéki bírság	3
	6. Vagyoni hátrányt nem keletkeztető, mulasztásos jellegű jövedéki bírság	4
VI.	Jövedéki bírságolás gyorsított eljárásban	5
VII.	Egyéb bírság alkalmazása	5
VIII.	Lefoglalás, elkobzás, illetve jellemzőik	5
IX.	Üzletzárás alkalmazása, jellemzői.....	6
X.	A jövedéki bírság összegének mérséklése, mellőzése	7

I. A témakörrel kapcsolatos jogszabályok

- A jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény (a továbbiakban: Jöt.),
- a Jöt egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 45/2016. (XI. 29.) NGM rendelet (a továbbiakban: Vhr.),
- az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.),
- az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.).

II. Jövedéki termékek ellenőrzésének hatálya, az ellenőrzések főbb jellemzői

1. Jövedéki ellenőrzések hatálya

Ellenőrizni lehet azt, aki jövedéki termékkel kapcsolatba kerül, azt birtokolja, azzal tevékenységet végez. Adó elnevezés alatt a jövedéki termékek után fizetendő jövedéki adót és a dohánygyártmányok általános forgalmi adóját érti a jogalkotó. A jogszabály tartalmazza az objektív felelősség elvét, azaz már a jövedéki termék birtoklása is megalapozhatja az ellenőrzést.

2. Jövedéki ellenőrzések főbb jellemzői¹

- A Jöt-ben és a Vhr-ben meghatározott kötelezettségek teljesítésének és jogosultságok jogszabályi feltételeinek vizsgálatára irányul;
- ellenőrzéssel lezárt időszakot nem keletkeztet;
- az Air. szerinti jogkövetési vizsgálat szabályai vonatkoznak rá;
- az ellenőrzések lefolytathatók helyszínen vagy a NAV hivatalos helységében;
- a pénzügyőri munkakört betöltő pénzügyőr státuszú foglalkoztatott szolgálati igazolványa felmutatása, míg a tisztviselői munkakört betöltő pénzügyőr és tisztviselői státuszú foglalkoztatott az általános megbízólevél bemutatása után lefolytathatja;
- a jövedéki termék birtokosának a birtokolt jövedéki termék eredetét és a birtoklás jogszerűségét hitelt érdemlően igazolnia kell (objektív felelősség);
- ha az ellenőrzés alá vont személy ismeretlen, az ellenőrzés az erről szóló előzetes értesítés, megbízólevél kézbesítésének, átadásának, bemutatásának hiányában is megindítható és a jegyzőkönyv átadása, kézbesítése nélkül befejezhető. Ha az ellenőrzés során az ellenőrzés alá vont személy ismertté válik, a NAV a megbízólevelet haladéktalanul kézbesíti vagy átadja.

III. A jövedéki ellenőrzések dokumentálása, speciális ellenőrzések jellemzői

3. Ellenőrzések dokumentálása

- Jogsértést fel nem táró jövedéki ellenőrzésről a NAV egyszerűsített jegyzőkönyvet készít. Az egyszerűsített jegyzőkönyv a tényállás releváns elemeinek lehető legegyszerűbb és leggyorsabb rögzítésére szolgál.

¹ Jöt. 96. §, Vhr. VIII. fejezet.

- A jogsértést tartalmazó jövedéki ellenőrzésről a NAV a feltárt tényállást teljeskörűen, részletesen tartalmazó jegyzőkönyvet készít azért, hogy az eljárás körülményei utólag minden kétséget kizáróan megállapíthatók, rekonstruálhatók legyenek.
- Jövedéki termék szállításának jogsértést fel nem táró helyszíni ellenőrzésekor² kizárólag az ellenőrzött személy ez irányú kérésére kell jegyzőkönyvet kiállítani. Az ügyfél nem kap külön értesítést. A NAV az ellenőrzés tényét jegyzőkönyv készítésének hiányában a szállítási okmányon rögzíti.

4. Speciális ellenőrzések

- folyamatos jelenléttel és vizsgálattal gyakorolt;
- technikai eszköz felszerelésével folyamatos vizsgálatot lehetővé tevő;
- többlet-adatszolgáltatási kötelezettséget előíró;
- a tevékenység végzéséhez előzetes NAV-bejelentést előíró;
- a tevékenység végzéséhez előzetes bejelentést és NAV jelenlétet együttesen előíró ellenőrzés.

A speciális ellenőrzések határozattal rendelhetők el, időtartamuk főszabály szerint adóraktár engedélyesénél 1 év, más engedélyesénél 3 hónap lehet. Az ellenőrzöttet együttműködési kötelezettség terheli, az ellenőrzéshez szükséges feltételeket neki kell biztosítania. Technikai eszköz felszerelésével korlátozás nélkül gyakorolható az ellenőrzés.

IV. A jövedéki ellenőrzésben feltárt jogkövetkezmények típusai

A jogkövetkezmények lehetnek bírság típusúak, valamint intézkedés típusúak:

- jövedéki bírság,³
- lefoglalás, elkobzás,⁴
- egyéb bírság,⁵
- üzletzárás.⁶

V. A jövedéki bírság mértéke⁷

A kiszabott jövedéki bírság mértékét – többek között – az határozza meg, hogy a jövedéki ellenőrzéssel feltárt kötelezettségzegés okozott-e vagyoni hátrányt a költségvetésnek vagy sem.

5. Vagyoni hátrányt eredményező jövedéki bírság⁸

² Jöt. 96. § (3) bekezdés.

³ Jöt. 100. §, 101/A. §.

⁴ Jöt. 102. § - 105. §, Vhr. 86. § - 93. §.

⁵ Jöt. 106. §.

⁶ Jöt. 107. §.

⁷ Jöt. 100. §.

⁸ Jöt. 3. § (1) bekezdés 51. pont.

A vagyoni hátrány a Jöt-ben és a Vhr-ben foglalt kötelezettség megszegésével a költségvetésnek okozott adóbevétel-kiesés és a jogosulatlan adó-visszaigénylés.

A bírság a központi költségvetésnek okozott vagyoni hátrány mértékének **kétszeresétől ötszöröséig terjedő összeg** - a jogsértés súlyához igazodva -, de **legalább 30 ezer forint**.

6. Vagyoni hátrányt nem keletkeztető, mulasztásos jellegű jövedéki bírság

A vagyoni hátrányt nem okozó, tételes bírsággal nem sújtott jogsértéseknél⁹

- a magánszemély 300 ezer forintig;
- a gazdálkodó szervezet és a jövedéki termékkel gazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozó 750 ezer forintig terjedő jövedéki bírsággal sújtható.

A vagyoni hátrányt nem okozó (mulasztásos jellegű) tételes bírsággal sújtott jogsértések:

- Ha a jövedéki engedélyes kereskedelmi tevékenységet folytató kereskedő kétséget kizáróan adózott termékeket forgalmaz, de nem rendelkezik jövedéki engedéllyel. Ilyenkor a kivetendő jövedéki bírság alapja a kereskedő termékköre szerinti jövedéki engedélyhez előírt jövedéki biztosíték összegének és az engedély nélkül folytatott tevékenység napjai számának szorzata. **A jövedéki bírság mértéke a bírságalap és a jövedéki bírság kivetése időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszerese 365-öd részének a szorzata, de legalább 500 ezer forint.**¹⁰
- **Szárított és fermentált dohány előállítás, tárolása és kereskedelme szabályainak megsértésekor a jövedéki bírság mértéke kilogrammonként 100 ezer forint.**¹¹
- **Cukorcefre adóraktáron kívüli előállításakor, birtoklásakor a jövedéki bírság mértéke kilogrammonként 3 ezer forint, de legalább 100 ezer forint.**¹²
- **Ha az adóbevallási és a Jöt-ben előírt adatszolgáltatási kötelezettséget nem teljesítik, hibásan vagy valótlan tartalommal teljesítik, a NAV a mulasztás jogkövetkezményeire figyelmeztetve, 15 napos határidővel felhívja az adózót az adókötelezettség teljesítésére.** Ha a kötelezettség nem teljesítése, hibás vagy valótlan tartalmú teljesítése az adófizetési kötelezettséget csökkentette, akkor a bírság alkalmazásától¹³ nem lehet eltekinteni. **Ha az adóbevallási vagy adatszolgáltatási kötelezettséget határidőn belüli nem, vagy nem jogszerűen teljesítik, a NAV a magánszemély adózót ötvenezer forint, a nem magánszemély adózót százezer forint bírsággal sújtja.** Ilyenkor a NAV a mulasztás jogkövetkezményeire figyelmeztetve, 15 napos határidőt kitűzve ismételten felhívja az adózót az adókötelezettség jogszerű teljesítésére. **Ha a határidő eredménytelenül telik, a NAV a magánszemély adózót kettőszázezer forint, a nem magánszemély adózót ötszázezer forint bírsággal sújtja** és – a mulasztás jogkövetkezményeire figyelmeztetve – tizenöt napos határidő tűzésével felhívja az adókötelezettség jogszerű teljesítésére.¹⁴

⁹ Jöt. 100. § (6) bekezdés.

¹⁰ Jöt. 100. § (5) bekezdés.

¹¹ Jöt. 100. § (8) bekezdés.

¹² Jöt. 100. § (9) bekezdés.

¹³ Jöt. 100. §.

¹⁴ Jöt. 101/A. §.

VI. Jövedéki bírságolás gyorsított eljárásban¹⁵

A jövedéki ellenőrzésben feltárt olyan kötelezettségszegésnél, ahol a központi költségvetésnek okozott vagyoni hátrány a 20 ezer forintot, dohánygyártmánynál a 28 ezer forintot nem haladja meg, a jövedéki ellenőrzést végző gyorsított eljárásban a helyszínen jövedéki bírságot szabhat ki és szedhet be.

Ilyenkor a lefoglalt jövedéki terméket el kell kobozni, ha a termék birtokosa a törvénysértés tényét elismeri, a jogkövetkezményekről szóló tájékoztatást tudomásul veszi, és jogorvoslati jogáról lemond. Gyorsított eljárásban a jövedéki bírság összege 20 ezer forint, dohánygyártmánynál 28 ezer forint. **Ha a gyorsított eljárás feltételei teljesülnek, az ellenőrzést végző az általános szabályok szerint jár el.**

VII. Egyéb bírság alkalmazása¹⁶

Az egyéb bírságot nem a NAV, hanem az önkormányzati adóhatóság alkalmazza.

Az önkormányzati adóhatóság azt a természetes személyt, aki a magánfőzésre vonatkozó szabályoknak megfelel, de

- a desztillálóberendezés bejelentése, vagy
- párlatadójegyet beszerzése nélkül végzi párlat előállítását,
- a desztillálóberendezés jogszerű birtoklásának megállapításához valótlán adatokat ad meg,

felszólítja, hogy jogszabályi kötelezettségnek 15 napon belül tegyen eleget. Ha az érintett a felszólításnak határidőig nem tesz eleget, az önkormányzati adóhatóság 200 ezer forintig terjedő bírsággal sújtja.

VIII. Lefoglalás, elkobzás, illetve jellemzőik¹⁷

A lefoglalás, elkobzás a jövedéki szabályozásban az intézkedés típusú jogkövetkezmények közé tartozik.

A lefoglalás időben mindig megelőzi az elkobzást, viszont a lefoglalást nem mindig követi elkobzás.

A NAV jövedéki ügyben a tényállás tisztázása, az elkobzás érvényesítése érdekében bármely dolgot – az élő állat kivételével – lefoglalhat.

A lefoglalást elrendelő végzéssel szemben az, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti kifogással élhet. A kifogást a végzés közlésétől számított 8 napon belül kell benyújtani a NAV-hoz. A kifogást a NAV a benyújtástól számított 15 napon belül bírálja el. A kifogásnak a lefoglalás végrehajtására nincs halasztó hatálya.

¹⁵ Jöt. 100. § (4) bekezdés, Vhr. 85. §.

¹⁶ Jöt. 106. §.

¹⁷ Jöt. 102. § - 104. §.

A lefoglalást meg kell szüntetni:

- arra a dologra, amire a **jövedéki eljárásban már nincs szükség,**
- a jogsértés elkövetéséhez használt, **nem a jövedéki jogsértés elkövetőjének tulajdonában lévő eszközre. Ez akkor lehetséges, ha a tulajdonos írásban nyilatkozik** arról – és nem bizonyított annak ellenkezője –, hogy a jövedéki jogsértés időpontjában nem volt tudomása az eszköz felhasználásáról a jogsértésben, és a tényállás a lefoglalás fenntartása nélkül is tisztázható. A lefoglalás megszüntethető akkor is, ha **a jövedéki ügyben hozott véglegessé vált határozatban kiszabott adót, jövedéki bírságot, illetve egyéb költséget megfizették.**

A lefoglalt dolgot meg kell semmisíteni, ha a dolog birtoklása jogszabályba ütközik. A lefoglalt dolog elszállításával, tárolásával, őrzésével kapcsolatos költségek azt a személyt terhelik, akitől a dolgot lefoglalták, ha véglegessé vált döntésben végrehajtható jövedéki bírság megfizetésére kötelezték. Ellenkező esetben a felmerült költségeket az állam viseli.

El kell kobozni:

- azt a lefoglalt dolgot, amire a jogerősen megállapított jövedéki kötelezettségszegést elkövették. Ennek további feltétele, hogy az ügyben jövedéki bírságot szabtak ki, vagy a jövedéki bírság kiszabását a NAV méltányosságból mellőzte.
- Azt a lefoglalt dolgot, amin a jövedéki törvénysértés elkövetését célzó átalakítást végeztek.
- A lefoglalt dolgot, ha a jövedéki kötelezettségszegés elkövetésének végleges megállapítására az ismeretlen elkövető miatt nem került sor.

A lefoglalt dolog előzetesen értékesíthető, a befolyt ellenérték a lefoglalt dolog helyébe lép.

IX. Üzletzárás alkalmazása, jellemzői¹⁸

Az üzletzárás is intézkedés típusú jogkövetkezmény.

Fontos, hogy a jövedéki termékkel kereskedelmi tevékenységet folytató, a Jöt-ben a szabadforgalomban végzett kereskedelem szabályait megszegő személlyel szemben az **Art. szerinti üzletzárás intézkedés alkalmazható.**

Az üzletzárás időtartama:

- az első jogsértés alkalmával 12,
- ismételt előforduláskor 30,
- majd minden további jogsértés alkalmával 60 nyitvatartási napig terjedhet.

Az ismételt jogsértéshez kapcsolódó szabályok nem alkalmazhatók, ha a két egymást követő jogsértés elkövetése vagy feltárása között 2 év eltelt.

¹⁸ Jöt. 107. §.

Az üzletzárás nem alkalmazható, ha a jogsértéssel érintett sör, csendes és habzó bor, egyéb csendes és habzó erjesztett ital, köztes alkoholtermék vagy alkoholtermék mennyisége termékenként **nem haladja meg a 10 litert**.

X. A jövedéki bírság összegének mérséklése, mellőzése¹⁹

A jövedéki bírság az objektív felelősségen alapul, de vannak kivételesen méltányolható körülmények, amikor mellőzhető vagy mértéke csökkenthető.

Kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén

- a jövedéki bírság összege hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető; vagy
- a kiszabás mellőzhető.

A jövedéki bírság **mérséklésénél** az eset összes körülményét mérlegelni kell. Különösen

- a szabálytalansággal érintett termék, a hamis, hamisított vagy jogtalanul megszerzett zárjegy és hivatalos zár mennyiségét,
- a központi költségvetésnek okozott vagyoni hátrány nagyságát, keletkezésének körülményeit,
- a jogsértő személy jogellenes magatartásának súlyát.

A jövedéki bírság **mellőzése** különös méltánylást érdemlő körülményeknél akkor alkalmazható, ha a körülményekből megállapítható, hogy a jogsértő személy az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintéssel járt el.

Az adóbevallási vagy adatszolgáltatási kötelezettség határidőn belüli nem, vagy nem jogszerű teljesítése miatt kiszabott **bírság mérsékelhető vagy elengedhető**, ha az érintett kötelezettségét a NAV felhívására a megadott tizenöt napos határidőn belül teljesíti. Ha az adózó határidőre nem teljesít, a NAV újabb bírsággal sújtja. A mulasztás jogkövetkezményeire figyelmeztetve, tizenöt napos határidővel felhívja az adókötelezettség jogszerű teljesítésére. Az ilyen esetben kiszabott bírság nem mérsékelhető.

A kötelezettség **késedelmes** teljesítésekor nincs helye jövedéki bírság megállapításának, ha az adózó késedelmét annak igazolásával menti ki, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Ha az adóbevallási és adatszolgáltatási kötelezettséget nem teljesítik, hibásan vagy valótlan tartalommal teljesítik, a NAV a mulasztás jogkövetkezményeire figyelmeztetve, 15 napos határidővel felhívja az adózót az adókötelezettség teljesítésére. Nem lehet a bírságtól eltekinteni, ha a kötelezettség nem teljesítése, hibás vagy valótlan tartalmú teljesítése az adófizetési kötelezettséget csökkentette.

A NAV mellőzi a felhívást és a bírság kiszabását, ha az adózó felszámolás, végelszámolás vagy kényszertörlési eljárás alatt áll és a felhíváskor már nincsen lehetősége a teljesítésre.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

¹⁹ Jöt. 101. §.